ĦARĠA NUMRU 24 - XITWA 2020

NEWSPAPER POST

Nisġet artna

PUBBLIKAZZJONI MAĦRUĠA MILL-MINISTERU GĦALL-AGRIKOLTURA, SAJD U DRITTIJIET TAL-ANNIMALI

Editorjal

Għeżież qarrejja,

Dħalna fl-istaġun tax-xitwa u għal darb'oħra qed nerġgħu nidħlu fi djarkom permezz ta' din ir-rivista.

Dan l-istaġun iġib miegħu l-festi tal-Milied u l-Ewwel tas-Sena. Huma bosta li jistennew dawn il-festi bil-ħerqa, speċjalment it-tfal li jifirħu b'xi rigal sabiħ u d-dilettanti tal-festi u tat-tradizzjonijiet Maltin. Għalkemm dawn huma affarijiet sbieħ, l-isbaħ ħaġa hija l-għaqda bejnietna li jġib miegħu dan iż-żmien, u l-ġest li naħsbu f'min hu inqas ixxurtjat minna. Din is-sena l-Milied se jkun naqra b'differenza. Minħabba l-pandemija ma nistgħux inżuru lill-anzjani u tfal fil-bżonn u nferrħuhom bil-preżenza tagħna, iżda dan kollu m'għandux iwaqqafna milli ngħinuhom u nferrħuhom b'modi oħra bħal imqar telefonata, nibagħtulhom xi rigal, u kull forma t'għajnuna possibbli biex nagħmlu l-ħajja ta' dawn in-nies aħjar.

Nixtieq nagħlaq dan l-editorjal billi nirringrazzja lill-kollegi u lill-kontributuri li bis-saħħa tagħhom stajna nwasslu għal sena oħra, pubblikazzjonijiet informattivi u b'suġġetti varji li ninsab ċerta li ntlaqgħu tajjeb ħafna magħkom il-qarrejja. Grazzi wkoll lilkom il-qarrejja tar-rispons li dejjem ittuna u timlewna bil-kuraġġ sabiex nibqgħu naħdmu biex dejjem inwasslulkom dan il-ktejjeb ġewwa djarkom.

Tinsewx tingħaqdu magħna fuq il-paġna ta' Facebook Nisġet Artna sabiex tibqgħu dejjem aġġornati b'dak kollu li jkun għaddej fi ħdan il-Ministeru tal-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali.

Nixtiqilkom il-Milied it-tajjeb u sena mimlija risq, hena u saħħa.

Tislijiet,

Claire Cauchi

Nisġet artna

Pubblikazzjoni maħruġa mill-Ministeru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali

Dipartiment għall-Affarijiet Rurali
Ċentru ta' Riċerka u Żvilupp
L-Għammieri, Triq l-Ingiered
Il-Marsa, MRS3303

Ritratt meħud minn Emanuel Cauchi

Editur
Claire Cauchi

Qari tal-provi
Proofreading Malta

Kontributuri
Stephen Spiteri
Fisheries Research Unit
Neil Tanti
Nathalie Spiteri D'Amato
Mark Grech
Maria Micallef
Nicole Galea
Alice Anne Steer
Sharon Scerri
Ray Caruana
Jeffrey Sciberras
Matthew Laspina

Stampar
Government Printing Press

Disinn
Outlook coop

Il-Werrej

03 L-Introduzzjoni tal-Ministru

04 Għajnuna Għall-Bdiewa Minħabba COVID

05 Baġit ta' Madwar 17-il Miljun Ewro f'Għajnuna Finanzjarja

06 Riċerka Dwar il-Ħut fil-Gżejjer Maltin

08 Il-Malta Rabbit Club

09 It-Tberik tad-Dgħajjes u tal-Bastimenti

10 Is-Settur taż-Żejt taż-Żebbuġa f'Malta

11 It-Tnedija tas-Sena Internazzjonali tas-Saħħa tal-Pjanti 2020 f'Malta

12 L-Użu tal-Antibijotiċi fl-Annimali

14 Id-Direttorat tal-Agrikoltura fil-Front Office

15 L-AGRIHUB - Proġett fl-Għammieri

16 L-Attivitajiet fi Ħdan iż-Żona tal-Baħar fit-Tramuntana ta' Malta

17 Għaqdiet Volontarji Jingħataw €76,893.40 mill-Gvern

18 Il-Proġett ta' Konservazzjoni tal-Bużaqq

20 Prattiċi Sostenibbli fl-Attività Agrikola

21 Konferenza Diġitali Nazzjonali Għall-Jum Dinji tal-Annimali

22 Artiklu għat-tfal – Il-Girlanda

23 Riċetti

L-Introduzzjoni tal-Ministru

Anton Refalo
Ministru għall-Agrikoltura,
Sajd u Drittijiet tal-Annimali

Għeżież,
Għaddew tliet xhur mill-aħħar pubblikazzjoni u wasalna wkoll fit-tmiem tas-sena 2020, sena li, minkejja l-ostakli kollha, kienet waħda ferm impenjattiva, kemm fis-settur agrikolu, kemm f'dak tas-sajd, u kif ukoll f'dak tad-drittijiet tal-annimali. Kienet sena li fiha rajna t-twettiq ta' proġetti, introduzzjoni ta' oħrajn, u inizjattivi intiżi biex jindirizzaw sitwazzjonijiet li niltaqgħu magħhom.

Il-Ministeru qed jaħdem bla heda biex jagħti l-attenzjoni u l-għajnuna meħtieġa lill-bdiewa u r-raħħala Maltin u Għawdxin. Qed jaħdem ukoll biex jgħin ukoll lis-sajjieda u lil dawk li jaħdmu bis-sħiħ għall-benefiċċji tal-annimali.

L-għanijiet tagħna ma kinux jintlaħqu mingħajr l-enerġija u r-riżorsi provduti mill-gvern, mingħajr il-koperazzjoni ta' ministeri u dipartimenti oħra biex hekk bħala tim naslu biex inwettqu dawn l-għanijiet li qabel kienu biss ħolma.

Ħriġna b'ħafna skemi li kienu ta' għajnuna kemm lill-bdiewa kif ukoll lis-sajjieda. L-istess fejn jidħol il-qasam tad-drittijiet tal-annimali. Wettaqna ħafna xogħlijiet b'impenn sabiex niffaċilitaw il-ħajja ta' dawk il-bdiewa u s-sajjieda. Ġew imwettqa diversi proġetti infrastrutturali bħall-faċilità tal-ħatt tal-ħut f'Marsaxlokk, u kif ukoll ġew diskussi diversi suġġetti dwar il-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-politika nazzjonali agrikola. Apparti minn hekk ġew imnedija diversi servizzi offruti mill-Ministeru billi evalwajna sew kif nistgħu ngħinu u nħajru lill-bdiewa żgħażagħ jidħlu fis-settur tal-biedja bis-saħħa tat-teknoloġija. Barra minn hekk rajna wkoll id-diffikultajiet li niltaqgħu magħhom biex insibu soluzzjonijiet vijabbli u sostenibbli.

F'dan ir-rigward ma nistax ma nsemmix il-ħidma fir-riforma tal-pitkalija kif ukoll l-immodernizzar tal-biċċerija, li mhux biss jolqot lill-istakeholders involuti, iżda finalment lill-konsumatur.

Il-pandemija tal-Covid-19 sarmet lil kulħadd. Kienet sfida għalina li ma jiġrilniex bħalma ġralhom pajjiżi oħra fl-Ewropa bħad-Danimarka u l-Ġermanja li kellhom jagħlqu l-biċċeriji ewlenin tagħhom. Bir-rieda tajba ta' kulħadd żammejna kontroll impekkabbli u l-provista baqgħet għaddejja mingħajr interruzzjoni.

Dan huwa Gvern li juri biċ-ċar kemm iħoss il-polz ta' kull wieħed u waħda minna. Aħna Gvern li rridu progress f'kull settur ħalli l-ekonomija titjieb u tissaħħaħ minn sena għall-oħra. Gvern li ma jibżax mill-isfidi li jsib ma' wiċċu. Din hija l-politika pożittiva li rridu nittrasmettu lill-poplu Malti u Għawdxi.

Ma nistax ma nsemmix l-għajnuniet finanzjarji biex jitwettqu proġetti fit-toroq rurali għal titjib fl-aċċess tat-toroq Maltin u Għawdxin b'baġit ta' madwar 17-il Miljun Ewro. Fosthom hemm il-proġett tal-AGRIHUB fl-Għammieri b'investiment ta' 'l fuq minn 2 Miljun Ewro b'fondi ġejjin mill-Pjan għall-Iżvilupp Rurali 2014-2020 u għajnuniet oħra ta' madwar 5.3 Miljun Ewro lill-bdiewa u lill-proċessuri taħt il-Miżura 4.2 li hija finanzjata mill-Fondi tal-EU u tal-Gvern Malti.

Proġett ieħor b'investiment kbir huwa dak tar-riċerka dwar il-ħut madwar il-Gżejjer Maltin (MEDITS). Qed isiru diversi programmi ta' finanzjament fejn il-Kunsilli Lokali li kwalifikaw għall-Iskema LC Care ġew provduti 'l fuq minn €170,000 hekk kif jitlestew il-proġetti tal-2019.

Aħna diġà bdejna nippreparaw skemi ta' għajnuna li se jkopru l-perjodu 2021-2026.

Il-kultura kienet dejjem xi ħaġa li tqanqalni u b'attivitajiet tradizzjonali bħal dik tat-tberik tad-dgħajjes u l-bastimenti f'Marsaxlokk u t-tnedija ta' "Żejt iż-Żejtun" inkompli nikkonferma kemm is-setturi li jaqgħu taħti huma s-setturi li, apparti qed joffru servizz għas-soċjetà, qed ikomplu jqajmu interess fil-kultura tradizzjonali tagħna. Tajjeb insemmi l-konferenza diġitali għall-Jum Dinji tal-Annimali kif ukoll għall-ewwel darba t-tnedija tas-Sena Internazzjonali tas-Saħħa tal-Pjanti 2020 f'Malta.

Is-sena 2020 għandha tifsira sabiħa ħafna għalija. Ninsab kuntent u sodisfatt b'dak kollu li twettaq u jalla jkollna sena aħjar għall-2021.

Nixtieq nawgura lilkom ilkoll sena mimlija suċċessi, saħħa, hena u paċi minn qalbi.

Tislijiet,

Anton Refalo

Għajnuna għall-Bdiewa
Minħabba l-COVID-19

Kitba ta'
NICOLE GALEA
ARPA Trainee

Nhar il-Ġimgħa 2 ta' Ottubru 2020, bħala parti mill-Pjan ta' Riġenerazzjoni Ekonomika tal-Gvern, il-Ministru tal-Ekonomija l-Onorevoli Silvio Schembri, flimkien mal-Ministru għall-Agrikoltura l-Onorevoli Anton Refalo, ħabbru baġit ta' 4 miljun ewro minn fondi nazzjonali ddedikati sabiex jagħtu assistenza lill-bdiewa u r-raħħala lokali biex jegħlbu l-isfidi maħluqa mill-pandemija.

Minn dawn, 'il fuq minn 4800 bidwi tal-ħelejjel se jibbenefikaw minn skema ta' sussidju dirett ta' 1.5 miljun ewro. F'din il-ħarġa ta' *Nisġet Artna* se nagħtu ħarsa aktar dettaljata lejn din l-iskema.

It-tifqigħa tal-COVID-19 hija emerġenza serja tas-saħħa pubblika għaċ-ċittadini u s-soċjetajiet madwar id-dinja, u xokk kbir għall-ekonomiji globali u tal-Unjoni f'għadd kbir ta' setturi, fosthom is-settur tal-agrikoltura. L-agrikoltura Maltija hija kkaratterizzata minn produzzjoni kostanti matul is-sena, li tilħaq il-quċċata tagħha matul ir-rebbiegħa. Għaldaqstant, matul dan il-perjodu wieħed jista' jsib ammonti kbar ta' prodotti lesti biex jinħasdu u biex jiġu fornuti lis-suq lokali li huwa xprunat mill-konsum lokali u msaħħaħ bit-turiżmu u l-avvenimenti tal-massa. Il-pandemija wasslet għall-għeluq tal-catering barra mid-dar, għall-projbizzjoni ta' laqgħat pubbliċi u l-waqfien tal-industrija tat-turiżmu, fatturi li influwenzaw id-domanda u affettwaw serjament ir-riżorsi finanzjarji, il-ħin u l-isforzi tal-bdiewa. B'hekk il-Gvern ħa d-deċiżjoni li jipprovdi għajnuna finanzjarja lil dawk kollha affettwati sabiex jittaffew ftit l-effetti negattivi tal-pandemija.

Din l-għajnuna tapplika għal bdiewa tar-raba' li għandhom azjendi agrikoli rreġistrati mal-Aġenzija għall-Pagamenti Agrikoli u Rurali (ARPA), u attivi fis-setturi li ġejjin:

- Tkabbir ta' għelejjel perenni u dawk mhux perenni;
- Propagazzjoni tal-pjanti;
- Attivitajiet ta' appoġġ għall-produzzjoni tal-għelejjel.

Barra minn hekk il-benefiċjarji jridu jkunu bdiewa attivi li għandhom azjendi ta' daqs ta' 0.3 ettaru jew aktar, u jridu jkunu bbenefikaw mill-pagament taħt l-Iskema ta' Pagament Bażiku għas-sena tat-talba 2019.

Jekk inti bidwi affettwat mill-impatt li ħalliet din il-pandemija, u tixtieq tibbenefika minn din l-għajnuna tista' ssib aktar informazzjoni dwar dawn il-fondi fil-fuljett li ntbagħat lill-bdiewa eliġibbli kollha u li jinkludi wkoll dikjarazzjoni mehmuża li trid tiġi mimlija u ffirmata u mibgħuta lill-Aġenzija sa mhux aktar tard mill-31 ta' Ottubru 2020.

Barra minn hekk wieħed jista' wkoll iżur jew iċempel lill-Front Office fuq 22 92 61 48 (Malta) jew 22 15 69 74 (Għawdex), jew jibgħat email lill-Aġenzija għall-Pagamenti Agrikoli u Rurali fuq arpa.mafa@gov.mt.

Baġit ta' Madwar 17-il Miljun Ewro f'Għajnuna Finanzjarja

Il-miżura 4.3 taqa' taħt il-Programm għall-Iżvilupp Rurali għal Malta 2014-2020 u tiffinanzja investimenti fl-infrastruttura. Għaldaqstant permezz ta' din il-miżura allura setgħet tingħata għajnuna finanzjarja biex jitwettqu toroq rurali għat-titjib fl-aċċess tat-toroq għall-bdiewa u r-raħħala Maltin u Għawdxin.

Il-baġit allokat taħt din il-miżura huwa ta' madwar 17-il miljun ewro fejn dawn tqassmu f'għotjiet lill-Infrastruttura Malta u lill-Kunsilli Lokali. Il-proġetti li qed iwettqu jkopru t-titjib ta' 195 triq rurali f'Malta u f'Għawdex.

Il-Ministru Refalo qal li permezz ta' din il-miżura stajna nkomplu nibnu fuq il-progress li sar fil-passat sabiex numru ta' toroq li jagħtu aċċess għal diversi għelieqi f'Malta u f'Għawdex jerġgħu jinbnew jew jiġu rranġati skont il-bżonn.

Il-proġett tal-Kunsill Lokali ta' Kerċem kien wieħed mill-benefiċjarji ta' għajnuna pprovduta minn din il-miżura, fejn ibbenefika minn għotja ta' aktar minn €300,000 sabiex seta' jitwettaq il-proġett fi Triq l-Għadira ġewwa Kerċem stess. Saru wkoll l-interventi neċessarji għal titjib fl-aċċess f'din it-triq minħabba l-attività agrikola tal-bdiewa u tar-raħħala. Barra minn hekk, il-proġett kien jinkludi sistema għall-ġbir tal-ilma tat-triq, sabiex flok jinħela l-ilma li jinġabar ikun jista' jintuża mill-bdiewa għall-attivitajiet agrikoli tagħhom.

Peress li l-baġit għal din il-miżura taħt il-Programm għall-Iżvilupp Rurali 2014-2020 ġie allokat kollu, din il-miżura ngħalqet mill-Awtorità tal-Ġestjoni u mhux se jinfetħu sejħiet oħra għall-applikazzjoni.

Madankollu, il-Gvern għaddej b'ħidma kontinwa sabiex jiġu ppreparati l-iskemi ta' għajnuna li se jkopru l-perjodu 2021-2027 bil-għan li jintervjeni fejn hemm l-aktar bżonn sabiex tissaħħaħ is-sostennibbiltà tas-settur agrikolu u jkompli jappoġġja kemm jista' lill-bdiewa u r-raħħala ġewwa pajjiżna.

Għal aktar informazzjoni dwar dawn il-miżuri jew miżuri oħra ffinanzjati mill-Fondi tal-UE, jista' jsir kuntatt mal-Aġenzija għall-Pagamenti Agrikoli u Rurali (ARPA) billi tintbagħat email fuq **arpa.mafa@gov.mt**. Wieħed jista' jċempel ukoll fuq **22 92 61 48**.

Riċerka Dwar il-Ħut Madwar il-Gżejjer Maltin

Mediterranean International Trawl Survey (MEDITS)

Kitba ta'
FISHERIES RESEARCH UNIT

PHOTO : DOI - Jason Borg

Il-Fisheries Research Unit (FRU) fi ħdan id-Dipartiment tas-Sajd u l-Akkwakultura preżentement għaddej b'diversi proġetti ta' riċerka dwar diversi speċi ta' ħut li jinsabu fl-ibħra madwar il-Gżejjer Maltin. Dan sabiex tingħabar data dettaljata biex wieħed jifhem aħjar is-sostennibbiltà tal-istokkijiet diversi li għandna fil-Mediterran. Tul ix-xahar ta' Awwissu, it-tim tal-FRU implimenta l-proġett MEDITS – International Bottom Trawl Survey in the Mediterranean. Il-Ministru Anton Refalo attenda l-ftuħ tal-MEDITS fejn hu tenna l-importanza tar-riċerka sabiex wieħed jifhem aħjar il-bżonnijiet tas-settur tas-sajd ħalli l-politika ta' dan is-settur tkun mibnija fuq evidenza xjentifika.

Waqt dan is-survey, ix-xjentisti abbord id-dgħajsa tar-riċerka għamlu ħamsa u erbgħin kalata fl-ibħra ta' madwar Malta ġewwa GSA15 (Geographical Sub Area), li tinsab fl-Istrett ta' Sqallija, sabiex jiġbor informazzjoni dwar il-bijodiversità ta' qiegħ il-baħar, li jinkludi diversi speċi ta' ħut u organiżmi oħra demersali u tal-qiegħ. Fuq il-bastiment ikun hemm preżenti erba' uffiċjali xjentifiċi mill-FRU u l-membri tal-ekwipaġġ tal-bastiment li jkun ikkommissjonat biex jagħmel dan ix-xogħol. Sabiex dan is-survey ikun jista' jseħħ, tintuża xibka (GOC73) li għandha speċifikazzjonijiet apposta għall-MEDITS. Dan l-istudju li jifforma parti mill-obbligi tad-Dipartiment tas-Sajd u l-Akkwakultura li jaqa' taħt id-Data Collection Regulation (EU) 2017/1004 u EC No 2016/1251, huwa parti mir-riċerka li ssir mill-pajjiżi ta' madwar il-Mediterran kollu. F'Malta, dan is-survey ilu jsir

PHOTO : DOI - Jason Borg

għal dawn l-aħħar sbatax-il sena.

Ix-xogħol li jsir abbord jikkonsisti mit-tqassim ta' ħut, ċefalopodi, krostaċi, elasmobranki, u organiżmi oħrajn. Skont l-ispeċi, tittieħed id-data bijometrika fuq il-bastiment; il-bqija tal-kampjuni li jinqabdu jittieħdu lura lejn il-laboratorju biex issir analiżi aktar dettaljata. Il-kampjuni ta' dan is-survey jinqasmu bejn target species u non-target species. Id-data tat-target species tikkonsisti mit-tip ta' speċi, mit-tul, mill-piż, mis-sess u mill-maturità tal-ħuta, filwaqt li d-data tan-non-target species tikkonsisti mill-għadd totali u mill-piż totali ta' dik l-ispeċi. Meta l-qabda ta' speċi partikolari tkun wisq abbundanti, huwa raġonevoli li jittieħed sottokampjun rappreżentattiv tal-qabda. Il-maturità sesswali tal-kampjun hija definita bl-użu ta' skali ta' maturità għal kull grupp ta' organiżmi. Jekk jagħti l-każ illi jinqabad kampjun ħaj ta' xi speċi rari, it-tim xjentifiku jagħmel sforz biex jiksbu d-data dwar it-tul, il-piż u s-sess kemm jista' jkun malajr. Dan isir sabiex il-kampjun ikun jista' jerġa' jitpoġġa lura fil-baħar bl-inqas ħsara sabiex l-istess speċi tibqa' ħajja.

Il-kalati jvarjaw skont il-fond taż-żona tar-riċerka; fuq fondal baxx il-kalata tieħu 30 minuta, filwaqt li kalati li jsiru fil-fond jieħdu siegħa. Tiġi studjata wkoll it-temperatura tas-selezzjonijiet u postijiet diversi u speċifiċi. Ta' min wieħed jgħid li waqt dawn il-kalati mhux ħut biss jinqabad iżda wkoll skart antropoġeniku. Dan l-iskart li jinqabad abbord jintiżen u jiġi kklassifikat skont il-materjal tiegħu.

Bħala parti mill-obbligi taħt il-qafas tal-ġbir tad-data, id-data bijometrika li tinġabar minn dan is-survey tiġi sottomessa lill-Kummissjoni tal-Unjoni Ewropea permezz tas-Sejħa tad-Data tal-Baħar Mediterran u tal-Baħar Iswed. Permezz ta' data vasta li tinġabar minn dan is-survey, l-FRU ser ikun qed jippubblika numru ta' rapporti, kif ukoll studji xjentifiċi bil-għan li jitjieb is-settur tas-sajd. Id-data li tinġabar tiġi użata wkoll minn diversi entitajiet u istituzzjonijiet sabiex ikunu jistgħu jagħmlu r-riċerka tagħhom ukoll. Dawn ir-rapporti u l-istudji xjentifiċi jkunu jistgħu jagħtu stampa aktar ċara tal-istat tal-ħut demersali fl-ibħra territorjali Maltin. Għaldaqstant, permezz ta' din ir-riċerka, il-Gvern ser ikollu f'idejh l-evidenza xjentifika neċessarja sabiex jinforma l-policy fuq livell nazzjonali, u kif ukoll fuq livell reġjonali.

Il-Malta Rabbit Club

Għaqda Volontarja sa mill-1963

Kitba ta'
ALICE ANNE STEER U SHARON SCERRI
Membri tal-Kumitat fil-kariga ta' Viċi President u PRO

Il-klabb, bl-isem uffiċjali "The Malta Rabbit Club", twaqqaf fis-sena 1963 mis-Sur Joe Debattista. Mill-bidu nett, il-klabb, illum NGO, twaqqaf biex jgħin lill-kultivaturi tal-fniek, fejn dak iż-żmien il-fniek kienu jitkabbru għall-ikel. Il-klabb kiber maż-żmien, żdiedu l-membri u bdejna naraw żieda fid-domanda għall-fniek domestiċi, dawk magħrufa bħala pet rabbits. Kien propju hawn meta l-klabb ħass il-ħtieġa li jibda jindirizza din id-domanda. Fis-sena 2016, qabad rotta oħra dik li jsostni membri li jrabbu l-fniek domestiċi. Ilum il-klabb iħaddan 'il fuq minn 1400 membru attiv u mhux inqas minn 160 membru żgħir (junior members). Ta' min isemmi li x-xogħol kollu li jsir mill-membri tal-kumitat u mill-membri, isir kollu fuq bażi volontarja.

Nemmnu ħafna fl-edukazzjoni, allura bil-ħiliet u bit-tagħrif kollu li writna, grazzi għal dawk li qabilna kienu involuti, kif ukoll mill-kitbiet interessanti u informattivi li l-Eks President is-Sur Joe Gauci Maistre ħallielna, qegħdin ngħaddu dak kollu li nafu lill-ġenerazzjoni futura. Fost it-tagħlim li noffru, hemm dak kollu li għandu x'jaqsam mal-aħjar żamma u ambjent tal-fniek kif ukoll informazzjoni dwar id-dieta tagħhom. Huwa unur għalina li nsemmu li dan kollu noffruh permezz tal-paġna ta' Facebook, permezz ta' żjarat li nkunu mistiedna jew mitluba norganizzaw fl-iskejjel, f'ċentri varji u anke b'mod privat, fid-djar. Norganizzaw ukoll laqgħat għall-membri fejn anke nistiednu bosta kollaboraturi esperti f'oqsma varji li b'xi mod joffru servizz li jista' jkun relatat mal-fniek. Bi ħġarna qed nistennew li jkollna s-sit elettroniku, li bħalissa qed jiġi żviluppat; proġett li ġie offrut lilna bħala sponsorship.

Madwar tliet snin ilu, permezz ta' ftehim mal-Ministeru tal-Edukazzjoni, il-klabb daħal fi ftehim sabiex jgħin ukoll studenti f'kulleġġi tal-Agribusiness. Is-servizz volontarju tagħna jvarja bejn tagħlim prattiku u kif ukoll informazzjoni oħra dwar it-trobbija u l-kura tal-fniek domestiċi.

Kellna interess qawwi għat-tagħlim u b'hekk il-klabb iddeċieda li kull sena jibda jiċċelebra l-Jum Internazzjonali tal-Fenek fejn il-pubbliku jiġi mgħarraf dwar il-kura u t-trobbija tal-fniek domestiċi. Din l-attività ddaħħlet f'Malta minn dan il-klabb stess. Fil-fatt din is-sena fis-26 ta' Settembru ġiet iċċelebrata l-ħames edizzjoni. Il-Jum Internazzjonali tal-Fenek jiġi ċċelebrat fl-aħħar Sibt jew Ħadd ta' Settembru u kull sena jingħata premju mistħoqq lil dik il-persuna magħżula mill-membri tal-kumitat, li tkun ilha żmien twil ta' sapport lejn il-klabb jew li fi ftit żmien tkun tat ħafna għajnuna lill-klabb b'mod partikolari fis-sena kurrenti. Kien propju l-Ministru tal-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali, l-Onorevoli Anton Refalo li din is-sena feraħ lill-klabb u lill-kumitat għax-xogħol kollu li sar f'dawn l-aħħar 57 sena; xogħol ta' volontarjat b'dedikazzjoni u sodisfazzjon personali. Barra minn hekk, l-Onorevoli Ministru, awgura wkoll aktar suċċess fit-tkabbir tax-xogħol volontarju li qed isir.

Kull min hu mħajjar jingħaqad mal-klabb bħala membru jew anke bħala volontier mal-kbar kif ukoll maż-żgħar, hu mħeġġeġ jikkuntattja lill-klabb b'email fuq **maltarabbitclub1963@gmail.com** jew billi jibgħat messaġġ privat fuq il-paġna ta' Facebook The Malta Rabbit Club - Since 1963. Wieħed isibna wkoll fuq Instagram **themaltarabbitclub**.

Membri tal-Malta Rabbit Club

Recognition Award

It-Tberik tad-Dgħajjes u tal-Bastimenti

L-istaġun tal-lampuki jibda fil-15 t'Awwissu u jibqa' għaddej sal-aħħar tas-sena. F'dak il-perjodu d-dgħajjes u l-bastimenti jkunu mgħobbija bil-kannizzati kif ukoll bil-ġebel, bil-palm u biċ-ċimi sabiex flimkien joħorġu 'l barra u jsorġu ċ-ċimi skont il-pożizzjonijiet li ġew provduti lilhom mid-Dipartiment tas-Sajd u l-Akkwakultura.

It-tradizzjonijiet Maltin kollha huma marbutin kemm mal-kultura u mal-identità tagħna, u kif ukoll mal-mod ta' kif ngħixu l-ħajja.

Dan is-Sajf il-Ministru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali Anton Refalo kompla din it-tradizzjoni bħall-Ministri ta' qablu billi għamel żjara fil-pjazza pittoreska ta' Marsaxlokk, attenda għall-quddiesa, fejn wara saret iċ-ċelebrazzjoni tradizzjonali tat-tberik tad-dgħajjes u l-bastimenti sabiex iġġib ir-risq lis-sajjieda biex ikollhom staġun tajjeb fil-qabda tal-lampuki. Il-quddiesa u ċ-ċelebrazzjoni kienu mmexxija mill-Arċipriet ta' Marsaxlokk Dun Luke Seguna. Is-sinifikat wara din iċ-ċerimonja, apparti t-tradizzjoni u t-talb, joħroġ ukoll il-messaġġ ta' kemm għandna napprezzaw aktar il-ħidma tas-sajjieda biex fl-aħħar mill-aħħar il-mara tad-dar u l-imprendituri li għandhom ir-ristoranti jkunu qed jistennew ix-xahar t'Awwissu biex iduqu u jservu l-lampuki għall-ewwel darba.

Tajjeb insemmu li l-Gvern din is-sena pprovda 'l fuq minn 15,000 weraq tal-palm għas-sajjieda tal-lampuki li ġew imqassma b'xejn bħala għajnuna lis-sajjieda tal-lampuki.

F'Malta u Għawdex din is-sena kien hawn 122 sajjied irreġistrat għas-sajda tal-lampuki.

Is-Settur taż-Żejt taż-Żebbuġa f'Malta

Kitba ta'
MARK GRECH
Uffiċjal Agrikolu

Id-Direttorat tal-Agrikoltura jqis is-settur taż-żejt taż-żebbuġa bħala wieħed mill-eqdem oqsma tal-biedja f'Malta. Madanakollu, dan hu settur li hemm lok tajjeb fejn jikber minħabba li l-klima Mediterranja tagħna hi l-klima favorita ta' din is-siġra ferm sabiħa u peress li hawn domanda kbira għal dan il-prodott bnin.

F'Malta hawn diversi varjetajiet ta' siġar taż-żebbuġ li jiġu mkabbra għall-għasir. Uħud minn dawn huma l-Frantoio, iċ-Cipressino, il-Pendolino, il-Leccino, Tal-Bidni, l-Ogliarola, il-Biancolilla, l-Ottobratica, in-Nolca u l-Pasola. Hawn varjetajiet oħrajn li apparti li jintgħasru għaż-żejt, jistgħu wkoll jintużaw bħala żebbuġ tal-mejda. Ftit minn dawn il-varjetajiet huma l-Carolea,

Siġra taż-żebbuġ matura

Masġar b'siġar taż-żebbuġ stabbiliti ta' madwar 15-il sena

in-Nocellara, il-Messinese, il-Coratina, il-Picholine, il-Manzanilla, in-Nocellara del Belice u l-Kalamata, kif ukoll il-varjetà lokali Ta' San Blas.

Id-Direttorat tal-Agrikoltura għandu diversi rwoli apparti r-regolarizzazzjoni tas-settur. Fost l-oħrajn, id-Direttorat għandu l-obbligu li:

- jżomm aġġornat ir-reġistru tal-għelieqi u l-bdiewa taż-żebbuġ;
- jirregola l-produtturi taż-żejt taż-żebbuġa;
- jara li hemm konformità mar-regolamenti kkonċernati;
- jżomm reġistru tal-għassara taż-żejt taż-żebbuġa partikolarment dawk fil-pussess tal-Liċenzja maħruġa mid-Direttorat tal-Agrikoltura, wara li dawn ikunu approvati mid-Dipartiment tas-Saħħa Pubblika.

Mill-informazzjoni miġbura mid-Direttorat tal-Agrikoltura, il-produzzjoni taż-żejt taż-żebbuġa fis-sena 2018, tixhed li l-ammont ta' art li tintuża mill-bdiewa għall-produzzjoni taż-żebbuġ hi ta' madwar 580 tomna li jinkludu 40,600 siġar taż-żebbuġ. L-informazzjoni preżenti turi li t-total ta' raba' kkultivat għall-produzzjoni taż-żebbuġ żied għal 628 tomna li jinkludu b'51,000 siġra taż-żebbuġ. Il-bdiewa rreġistrati li jkabbru s-siġar taż-żebbuġ żdiedu wkoll għal total ta' 625. Dan juri żieda kostanti fl-ammont ta' siġar taż-żebbuġ li qegħdin jiġu mħawla għall-produzzjoni taż-żejt taż-żebbuġa.

Tul dawn l-aħħar snin żdied ukoll in-numru tal-għassara taż-żejt. Din is-sena, inħarġu disa' liċenzji lill-għassara taż-żebbuġ. Mid-dikjarazzjoni tal-produzzjoni annwali taż-żejt taż-żebbuġa hekk kif miġbura mingħand l-għassara approvati mid-Direttorat tal-Agrikoltura, insibu li fis-sena preċedenti, id-Direttorat tal-Agrikoltura jistma li ntgħasru mal-575,000 kilo ta' żebbuġ li minnhom inħarġu madwar 66,000 litru ta' żejt taż-żebbuġa.

Dawn ir-riżultati inkoraġġanti ma jistgħux jiġu milħuqa mingħajr il-koperazzjoni tal-bdiewa u tal-għassara. Din il-koperazzjoni wasslet sabiex id-Direttorat tal-Agrikoltura jkun jista' jissalvagwardja t-traċċabilità tal-produzzjoni taż-żejt taż-żebbuġa u jsaħħaħ dan is-settur sabiex dan il-prodott lokali jkompli jkun l-għażla naturali tal-konsumatur Malti.

Żebbuġ misjur lest għall-qtugħ u għall-għasir

It-Tnedija tas-Sena Internazzjonali tas-Saħħa tal-Pjanti 2020 f'Malta

Għall-ewwel darba fl-istorja ġiet proklamata sena dedikata għas-saħħa tal-pjanti mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti ġewwa New York. Dan sar biex jiżdied l-għarfien fost il-pubbliku ġenerali, fost dawk involuti fl-ippjanar tal-politika u fost partijiet oħra kkonċernati dwar l-importanza tas-saħħa tal-pjanti u l-bżonn li jiġu protetti. Dan sar ukoll bl-għan li jintlaħqu l-miri tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-Nazzjonijiet Uniti.

Il-Ministru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali Anton Refalo ħabbar din it-tnedija tas-Sena Internazzjonali tas-Saħħa tal-Pjanti 2020 f'Malta, magħrufa bħala l-International Year of Plant Health 2020 (IYPH 2020) waqt konferenza fl-14 ta' Ottubru.

Illum il-ġurnata, sa 40% tal-ikel madwar id-dinja jintilef ta' kull sena minħabba mard tal-pjanti. F'termini ekonomiċi, il-mard tal-pjanti waħidhom iwasslu għal telf ta' madwar 220 biljun dollaru fis-sena fi prodotti agrikoli. B'effett ta' dan jitħallew miljuni ta' nies mingħajr ikel biżżejjed u jikkawża ħsara serja lis-settur agrikolu dinji. Is-saħħa tal-pjanti hi kontinwament taħt theddida mit-tibdil fil-klima, mill-attivitajiet tal-bniedem u miż-żieda tal-kummerċ madwar id-dinja.

Fuq livell internazzjonali l-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti stiednet lill-Organizzazzjoni tal-Ikel u tal-Agrikoltura tan-Nazzjonijiet Uniti (FAO), flimkien mas-Segretarjat tal-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Pjanti (IPPC), biex iservu bħala l-aġenzija prinċipali għall-IYPH 2020 u jaħdmu għas-suċċess tagħha.

Il-Ministru Refalo qal li huwa ta' unur għall-Ministeru li jkun parti mill-IYPH 2020 b'mod attiv billi jieħu l-opportunità biex ikompli jtejjeb u jżid l-għarfien dwar l-importanza tas-saħħa tal-pjanti u s-settur fitosanitarju fuq livelli differenti kemm mal-pubbliku ġenerali kif ukoll mal-partijiet ikkonċernati tas-settur.

Minħabba l-effett tal-pandemija tal-COVID-19 u li kien hemm attivitajiet ippjanati fuq livell internazzjonali ttieħdet deċiżjoni li din is-sena tiġi estiża sa nofs is-sena 2021.

Id-Direttorat għall-Ħarsien tal-Pjanti huwa l-entità nazzjonali responsabbli mill-protezzjoni tal-pjanti minn mard ta' impatt ekonomiku, kulturali u soċjali b'effett dirett fuq l-ambjent u l-agrikoltura ta' Malta. Mill-bidu nett id-Direttorat għaraf l-importanza u ta l-appoġġ mistħoqq.

Matul din it-tnedija tal-IYPH 2020 ġiet organizzata wkoll sessjoni ta' ħidma dwar ix-xogħol tad-Direttorat, ir-rwol tal-IPPC, ir-Regolamenti l-ġodda tas-settur fitosanitarju u l-kontrolli uffiċjali u dwar liema huwa dak il-mard tal-pjanti li fuqhom hemm attenzjoni diretta minħabba l-effetti agrikoli ambjentali u ekonomiċi fost l-oħrajn li jista' jkollu fuq Malta.

L-Użu tal-Antibijotiċi fl-Annimali

Kitba ta'
STEPHEN SPITERI
Spiżjar Prinċipali Anzjan
Laboratorju Veterinarju Nazzjonali
Dipartiment għas-Saħħa u l-Ħarsien tal-Annimali

X'inhi r-reżistenza għall-antibijotiċi (antibiotic resistance)?

Qed jiġri li l-bnedmin u l-annimali qed idumu iżjed biex ifiqu minn infezzjonijiet minkejja l-użu tal-antibijotiċi. Għaldaqstant qed ikollhom jintużaw dożi dejjem akbar ta' antibijotiċi u li xi drabi xorta ma jaħdmux sew.

Batterji li s-soltu jmutu bl-effett tal-antibijotiċi qed jibqgħu ħajjin. Din ir-reżistenza fil-batterji, għall-effett tal-antibijotiċi ma tiħux ħafna żmien biex tiżviluppa. Il-batterji jirriproduċu bil-miljuni f'temp ta' ftit żmien u jaddattaw malajr (jiem jew ġimgħat). Il-batterji reżistenti jistgħu jiżviluppaw biss f'ġisem wieħed ta' fl-ambjent, fl-iġsma tal-bnedmin u tal-annimali.

Din qed toħloq problemi kbar fejn saħansitra operazzjonijiet sempliċi kapaċi jkunu ta' riskju kbir.

Minn fejn tiġi r-reżistenza għall-antibijotiċi?

Għalkemm ir-reżistenza għall-antibijotiċi hija fenomenu li jiġri b'mod naturali, dan jista' jiżdied bi prattiċi ħżiena waqt it-trobbija tal-annimali bħala pets għall-ikel jew, għall-isport (tiġrijiet tal-ħamiem jew taż-żwiemel).

X'inhuma l-fatturi li jinkoraġġixxu reżistenza għall-antibijotiċi?

Ħuma ħafna l-fatturi li jinkoraġġixxu reżistenza għall-antibijotiċi. Il-fatturi msemmija hawn isfel huma studjati sew u xjentifikament pruvati li jinkoraġġixxu reżistenza għall-antibijotiċi::

1. bl-użu bla bżonn tal-antibijotiċi.
2. bl-użu mhux skont il-kwantitajiet neċessarji (inqas jew iżjed milli suppost).
3. bl-użu fuq annimali mhux indikati mill-prodott.
4. bl-użu preventiv biex ipatti għal mard ikkawżat minn problemi li jistgħu jiġu solvuti, pereżempju nuqqas ta' ndafa u ventilazzjoni, u sħanat.
5. bit-tixrid tal-antibijotiċi fl-ambjent, anke permezz tal-ħmieġ tal-annimali li jkollu ġo fih fdaljiet tal-antibijotiċi. Dan jgħodd ukoll għal annimali bħall-ħamiem tat-tiġrija li jtir saħansitra lil hinn minn xtutna u jiġi espost għal ambjent differenti u li jista' jxerred il-ħmieġ tiegħu kull fejn imur.
6. bil-kontaminazzjoni mill-batterji reżistenti tal-prodotti tal-ikel ġejjin mill-annimali waqt il-produzzjoni, l-ipproċessar u l-konsum tal-ikel.
7. bin-nuqqas ta' ndafa, speċjalment f'ambjenti fejn huwa komuni li ssib diversi tipi ta' batterji li jitħalltu flimkien, bħal irziezet, lofts tal-ħamiem sptarijiet u kliniċi tal-bnedmin u annimali.
8. bir-rimi mhux kif suppost ta' antibijotiċi mhux użati jew skaduti.

L-antibijotiċi huma għodod importanti li għandna nibżgħu għalihom u nużawhom mill-inqas u meta suppost biss.

X'inhu l-mekkaniżmu tar-reżistenza għall-antibijotiċi?

Bi prattiċi ħżiena msemmija hawn fuq, batterji li huma b'mod naturali reżistenti għall-antibijotiċi qegħdin jitkattru, jinfirxu u jgħaddu din ir-reżistenza lil ħafna batterji oħra. Dawn jgħaddu din ir-reżistenza permezz ta' proċessi ġenetiċi meta jitħalltu bejniethom

Jista' jiġri li batterji reżistenti li jaffettwaw l-imsaren tal-baqra jgħaddu r-reżistenza lill-batterji li jattakkaw il-kliewi tal-bniedem.

X'qed tagħmel id-dinja biex tnaqqas dil-problema?

Din hija problema dinjija għax il-batterji m'għandhomx

Tiġieġ tas-simna

fruntieri. Kull pajjiż tal-Unjoni Ewropea fassal strateġija u pjan ta' azzjoni għal tnaqqis fir-reżistenza għall-antibijotiċi. Dan tfassal bħala pjan wieħed komuni għas-saħħa tal- bnedmin, tal-annimali, tal-pjanti u tal-ambjent, hekk imsejjaħ One-Health.

Anke f'Malta l-Gvern ħaseb biex ifassal dan il-pjan strateġiku kontra r-reżistenza għall-antibijotiċi. Għaldaqstant il-Ministeru tas-Saħħa u l-Ministeru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali qed jaħdmu flimkien biex iwettqu dan il-pjan maqbul bejniethom.

Tant huwa importanti dan is-suġġett li issa anke qiegħed fuq l-aġenda tal-Nazzjonijiet Uniti ħalli jingħata l-attenzjoni li jixraqlu mill-gvernijiet tad-dinja.

Regolament (EU) 2019/6 dwar Prodotti Mediċinali Veterinarji se jiġi fis-seħħ fit-28 ta' Jannar tal-2022. Dan jagħti ħafna importanza lil dan is-suġġett u hemm imsemmija fih għadd ta' miżuri biex jitnaqqas l-użu ħażin tal-antibijotiċi.

Anke f'Malta hemm ħsieb li jissaħħu l-miżuri relatati mal-kontroll tal-użu tal-antibijotiċi li jinkludi wkoll tibdil leġiżlattiv.

X'tista' tagħmel int biex tnaqqas ir-reżistenza għall-antibijotiċi li tiġi mill-annimali?

1. Uża prodotti li mhumiex mediċinali, bħal pro-biotics u pre-biotics. Dawn isaħħu l-ġisem tal-annimal u jżidu r-reżistenza tagħhom għall-mard billi jkattru l-batterji tajba fl-intern tal-annimal. Ta' min jgħid li mhux il-batterji kollha huma ħżiena. Fil-fatt bis-saħħa ta' ħafna batterji tajbin ikun hemm ħafna batterji ħżiena li ma jersqux fil-ġisem tal-annimal.
2. Uża l-antibijotiċi biss wara li l-veterinarju tiegħek ikun eżamina l-annimali u kiteb l-antibijotiċi fuq riċetta veterinarja. Ġibhom biss minn stabbilimenti approvati.
3. L-użu ħażin tal-antibijotiċi fl-annimali u fil-bnedmin jaffettwaw lil xulxin. Il-ħlejjaq kollha jgħixu f'ambjent wieħed u f'dinja waħda.

X'inhuma l-prattiċi tajbin fit-trobbija tal-annimali?

1. Kemm jista' jkun agħmel użu mill-vaċċini. Dawn jgħinu biex l-annimali jkunu jifilħu iżjed għall-mard u hekk jintużaw inqas antibijotiċi. Użahom dejjem skont l-iskeda tagħhom u aħżinhom sew fit-temperatura indikata.
2. Rabbi razez ta' annimali li jkunu addattati għall-klima u l-ambjent ta' Malta kif kienu jagħmlu missirijietna qabel b'tant għaqal.
3. L-annimali għandhom dejjem jingħataw dieta bilanċjata skont l-età jew il-kundizzjoni tagħhom. Għandu jingħata għalf bilanċjat li jinżamm 'il bogħod mill-umdità u l-kontaminazzjoni. L-ikel tal-annimali domestiċi huwa wkoll studjat biex ikun addattat u bilanċjat skont l-età, l-ispeċi ta' annimal u possibbilment skont il-kundizzjoni medika.
4. Iż-żgħar għandhom jinfatmu minn ommhom tard kemm jista' jkun. Il-ħalib tal-omm ikun mimli sustanzi(antibodies) li jipproteġuhom kontra l-mard. Il-wens tal-omm inaqqas l-istress fiż- żgħar. Meta nġibu xi annimali mingħand xi breeder naċċertaw ruħna li nġibuhom fi żmien tajjeb fejn ikunu laħqu ħadu l-ħalib t'ommhom għal żmien kemm jista' jkun twil.
5. L-istess batterji li jattakkaw lill-annimali jistgħu jattakkaw lill-bnedmin. L-użu ħażin tal- antibijotiċi jiffaċilita l-proċess li bih batterji tal-annimali jiġu trasferiti fuq il-bnedmin.
6. L-ambjent li fih jinżammu l-annimali għandu jkun dejjem nadif b'tindif regolari u użu ta' diżinfettanti approvati.
7. Għandha tingħata attenzjoni speċjali biex ma jiddaħħalx mard fl-ambjent fejn jinżammu l-annimali minn sid l-annimal jew anke nies oħra.

Qattus domestiku

Għal iżjed informazzjoni fuq il-pjan stateġiku kontra r-reżistenza għall-antibijotiċi wieħed jista' jidħol fuq il-paġna elettronika **https:/deputyprimeminister.gov.mt/en/nac/Documents/AMR%20Strategy%20Final%20Jul%202020.pdf**

Id-Direttorat tal-Agrikoltura fil-Front Office

Kitba ta'
JEFFREY SCIBERRAS
Uffiċjal Agrikolu fid-Direttorat tal-Agrikoltura

Id-Direttorat tal-Agrikoltura jħares lejn diversi oqsma fis-settur agrikolu. Dan jiġbor fih il-vitikultura, l-olikultura, prodotti organiċi, it-titjib tal-prodotti agrikoli u s-suq tagħhom, u l-moniteraġġ tal-obbligi legali fejn jidħlu d-demel u l-fertilizzanti (nitrati). Inħoloq ir-reġistru tar-raba' bis-sistema IACS biex tinġabar statistika dwar dan is-settur u b'hekk jinżamm rendikont, kemm tal-prodotti agrikoli lokali li joriġinaw mill-għelieqi u l-irziezet, u kemm tal-użu tad-demel u tal-fertilizzanti.

L-uffiċċju li jilqa' n-nies biex jirreġistraw ir-raba' huwa magħruf bħala ARPA Front Office u jinsab fl-akkwati tal-Pitkalija, Ta' Qali, f'Ħ'Attard. L-iskop ewlieni tar-reġistru tar-raba' hu li tinġabar statistika nazzjonali fuq kemm hawn raba' tinħadem. Ir-reġistrazzjoni tar-raba' sseħħ fuq dikjarazzjoni tal-bdiewa li qegħdin jaħdmu jew jieħdu ħsieb l-għelieqi. Dan il-proċess legalment ma jirriflettix min hu s-sid tal-għelieqi. F'ċerti perjodi tas-sena tinfetaħ ir-reġistrazzjoni

L-Uffiċċju minn barra

tar-raba' għas-sussidju u l-applikazzjoni għall-miżuri agrikoli biex il-bdiewa jkunu megħjuna finanzjarjament, però dan huwa x-xogħol tal-Aġenzija tal-Pagamenti Agrikoli u Rurali (ARPA). Reġistrazzjoni bla sussidju tista' ssir is-sena kollha, primarjament mad-Direttorat tal-Agrikultura.

Ir-reġistranti l-ġodda dejjem għandhom jippreżentaw il-karta tal-identità u xi forma ta' mappa jew pjanta fejn jistgħu jintgħarfu l-għelieqi. Jekk l-għelieqi mhumiex registrati fuq xi terzi persuni, ir-reġistranti l-ġodda għandhom dritt jiddikjaraw li qegħdin jieħdu ħsiebhom. Waqt it-talba tar-reġistrazzjoni, ir-reġistranti huma mistoqsijin rigward l-użu tal-għelieqi. Wara dan, ir-reġistranti jintalbu jiddikjaraw jekk humiex qed jitfgħu demel u fertilizzant fl-għelieqi. Jekk jitfgħu, huma jiġu ggwidati biex jattendu kors qasir dwar il-liġi tan-nitrati, u biex isegwu l-obbligi tal-liġi, u jingħataw dokumenti li fihom jitniżżlu l-kwantitajiet tan-nitrati li jużaw. Jekk le, jiġu infurmati li ma jistgħux jitfgħu demel u fertilizzant fl-għelieqi għax ikunu qegħdin jiksru d-dikjarazzjoni tagħhom stess. Din id-dikjarazzjoni u l-konfini u l-użu tar-raba' jistgħu jinbidlu kull meta l-bdiewa jiddeċiedu x'se jagħmlu fuq in-nitrati u fuq l-użu tar-raba'. F'każ li l-għelieqi jiġu mmarkati biż-żebbuġ u bid-dwieli, ir-reġistranti huma obbligati jirreġistraw il-kwantitajiet u l-varjetajiet taż-żebbuġ u/jew tad-dwieli. Dan iseħħ biex tinġabar statistika ta' kemm hawn dwieli u siġar taż-żebbuġ fil-Gżejjer Maltin, u jaffettwa d-dikjarazzjonijiet tal-ħsad tal-għeneb u taż-żebbuġ, li jinġabru mid-direttorat għall-ħabta ta' Ottubru għall-għeneb u f'Novembru għaż-żebbuġ. Bħar-reġistru tar-raba', ir-reġistru tad-dwieli u taż-żebbuġ jista' jinbidel is-sena kollha. Kull għalqa tingħata numru speċifiku li jirrifletti l-lokalità u l-pożizzjoni ġeografika fuq is-sistema LPIS. Meta l-għelieqi jiġu rreġistrati, l-uffiċjali jċemplu lir-reġistranti biex jiġbru l-pjanti, jew jintbagħtulhom b'email.

Bis-saħħa tal-protezzjoni tal-informazzjoni, kull forma ta' reġistru tinżamm konfidenzjali. F'kull każ ta' reġistrazzjoni, l-uffiċjal agrikolu għandu d-dmir li jaqdi l-bidwi jew lir-reġistrant mill-bidu tar-reġistrazzjoni sa tmiemha, filwaqt li jrid isegwi l-proċess tagħha sakemm titlesta. Kull applikazzjoni lesta u kull forma ta' dokumentazzjoni relatata mar-reġistrant, jiġu arkivjati fis-sistema tar-reġistrazzjoni tar-raba'.

Għal aktar informazzjoni rrikorru għall-uffiċċju tal-ARPA fil-Pitkalija ta' Ta' Qali jew ċemplu fuq 22 92 61 48 jew 22 92 61 63. Tistgħu wkoll tibagħtu email fuq arpa.mafa@gov.mt.

L-Agrihub

Proġett fl-Għammieri

Il-proġett AGRIHUB ser ikun qiegħed jgħin fit-twettiq tal-viżjoni ta' dan il-Gvern, proġett li jpoġġi lid-Dipartiment għall-Affarijiet Rurali f'pożizzjoni illi jkun jista' jagħti pariri ta' natura teknika fil-ħin opportun lill-bdiewa u r-raħħala, saħansitra qabel il-bidwi jew raħħal jinduna li jkun hemm bżonn ta' din l-għajnuna.

Photo: DOI - Pierre Sammut

Dan hu possibbli biss bl-investiment ta' 'l fuq minn żewġ miljuni, liema fondi huma ġejjin mill-Pjan Għall-Iżvilupp Rurali 2014-2020. Permezz ta' dan l-investiment, id-Dipartiment għall-Affarijiet Rurali tgħammar b'tagħmir teknoloġiku avvanzat illi jippermetti tinġabar informazzjoni tal-madwar u b'hekk ikun jista' jiġi determinat x'tip ta' infezzjoni ser tkun qiegħda tattakka l-produzzjoni.

Ser jiġu identifikati ż-żoni ta' importanza agrikola f'Malta u Għawdex u dawk jiġu mgħammra b'sensiela ta' sensors sabiex tinġabar din l-informazzjoni, liema informazzjoni tiġi użata sabiex jiġu żviluppati rakkomandazzjonijiet illi jintbagħtu lill-bdiewa direttament.

Bl-imsieħba fil-proġett li huma l-MCAST u s-CIHEAM, il-Gvern irnexxielu jgħaqqadhom flimkien ma' tim ta' esperti li ser ikunu qegħdin jaħdmu id f'id mad-Dipartiment sabiex jintlaħqu l-għanijiet stabbiliti f'dan il-proġett.

Dan il-proġett ser ikun qiegħed jirrikjedi l-parteċipazzjoni tal-bdiewa għax mingħajr din il-parteċipazzjoni, dan il-proġett ma jkunx jista' jkun ta' suċċess. Il-Ministru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali Anton Refalo ħeġġeġ lill-għaqdiet tal-bdiewa sabiex jinkuraġġixxu kollaborazzjoni tal-bdiewa mal-uffiċjali li ser ikunu qegħdin jaħdmu fuq dan il-proġett.

Permezz ta' dan il-proġett AGRIHUB ser ikun qiegħed jiġi żviluppat f'post apposta – l-Għammieri – fejn il-bdiewa, ir-raħħala u l-istudenti jkunu jistgħu jiġu jippruvaw u jesperjenzaw din it-teknoloġija u prattiċi li jkun qed jiġu rakkomandati.

Il-Ministru Refalo rringrazzja lill-imsieħba u lil kull min ħadem fuq dan il-proġett b'mod speċjali lis-Segretarju Permanenti u l-uffiċjali fi ħdan il-Ministeru, u kif ukoll lill-Managing Authority tas-sapport li tagħtina.

Photo: DOI - Pierre Sammut

Photo: DOI - Pierre Sammut

L-Attivitajiet fi Ħdan iż-Żona tal-Baħar fit-Tramuntana ta' Malta

Kitba ta'
MATTHEW LASPINA
Assistant Manager (Dipartiment tas-Sajd u Akkwakultura) u Alumnus tal-Kulleġġ Malti tal-Arti, Xjenza u Teknoloġija

Fig 1: Żona ta' Ħarsien Speċjali

Sa tmiem din is-sena (2020), Malta għandha l-obbligu li timmaniġġja numru ta' Żoni ta' Ħarsien Speċjali (Marine Protected Areas) skont il-qafas tan-Natura 2000 u d-Direttiva 2014/89/EU (l-Ippjanar Spazjali Marittimu).

Fid-dawl taż-żieda ta' utenti marittimi fl-ibħra Maltin, speċjalment fiż-Żoni ta' Ħarsien Speċjali, l-ippjanar u l-immaniġġjar huma essenzjali biex dawn iż-żoni jibqgħu sostenibbli. Fl-aħħar sena ta' studji fi ħdan iċ-Ċentru tal-Agrikoltura, Akkwatika u Xjenzi tal-Annimali tal-MCAST, l-awtur iffoka fuq l-effett tal-utenti differenti fuq qiegħ il-baħar fiż-żona tat-Tramuntana (Figura 1). Din iż-Żona ta' Ħarsien Speċjali ntgħażlet peress li jikber 80% tal-*Posidonia oceanica* (Figura 2) u l-biċċa l-kbira tal-ispeċi tal-Maerl (Figura 3) madwar il-Gżejjer Maltin.

Fost l-attivitajiet li jseħħu f'din iż-żona wieħed isemmi attivitajiet tas-sajd kummerċjali u rikreazzjonali, attivitajiet tal-bugħaddasa, u attivitajiet tal-bunkering. Biex wieħed jifhem aħjar id-dinamika ta' dawn l-attivitajiet u l-interazzjoni tagħhom mal-Posidonia oceanica, saret riċerka ma' stakeholders differenti li jinkludu riċerkaturi, NGOs, regolaturi u individwi pubbliċi li għandhom x'jaqsmu ma' dawn l-utenti. Permezz ta' kwestjonarju, dawn l-istakeholders ġew mistoqsija fuq x'jaħsbu rigward l-użu differenti ta' din iż-żona u l-effett ta' dan fuq qiegħ il-baħar.

Id-data nġabret minn kwestjonarju permezz tal-programm ArcGIS, l-informazzjoni ġiet inkorporata f'mapep li wrew l-estenzjoni ta' kunflitti bejn l-utenti differenti li jaħdmu f'dawn iż-żoni. Skont perċezzjonijiet tar-riċerkaturi, NGOs, regolaturi u individwi pubbliċi, l-iktar utenti li għandhom effett fuq qiegħ il-baħar fiż-żona tat-Tramuntana kienu l-ankri minn bastimenti tal-bunkering u l-attivitajiet tas-sajd.

F'dinja ideali, l-attivitajiet tal-ankri minn bastimenti jkunu rilokati 'l barra miż-Żona tal-Ħarsien Speċjali, u dan jgħin biex iż-żona tistrieħ ftit mill-ankri. Idea oħra hi li jsir tip ta' mooring ekoloġiku fejn vapuri jkunu jistgħu jorbtu direttament magħhom mingħajr ma jkollhom bżonn isorġu l-ankri. Jistgħu jsiru wkoll ċerti inizjattivi biex jinġabar armar tas-sajd mitluf jew mormi f'qiegħ il-baħar minn bugħaddasa sabiex titnaqqas il-probabbiltà ta' ghost fishing.

Dan l-istudju sar taħt il-gwida ta' Kimberly Terribile u Dr Alicia Said, letturi fiċ-Ċentru tal-Agrikoltura, Akkwatika u Xjenzi tal-Annimali fi ħdan l-MCAST. Għal iktar informazzjoni dwar dan l-istudju, wieħed jista' jibgħat email fuq matthew.laspina53@gmail.com jew iżur il-librerija tal-MCAST sabiex jaqra iktar fil-fond dwar dan l-istudju.

Fig 2: Posidonia oceanica

Fig 3: Maerl

Għaqdiet Volontarji Jingħataw €76,893.40 Mill-Gvern

Il-Ministru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali Dr Anton Refalo f'isem il-Gvern ta sapport finanzjarju lill-Għaxar Għaqdiet Volontarji bi skop li jitjiebu l-benesseri tal-annimali permezz tal-Animal Welfare Fund Grant Support Scheme.

L-Għaxar Għaqdiet Volontarji bejniethom ingħataw is-somma ta' €76,893.40 bħala rikonoxximent għax-xogħol u l-kontribuzzjoni li qegħdin jagħtu f'dan is-settur speċjalment waqt dan iż-żmien tal-COVID. Dawn jinkludu s-santwarji tal-annimali, organizzazzjonijiet li jippromovu l-għarfien dwar ir-responsabbiltà ta' min irabbi l-annimali, u lill-gruppi li jipprovdu servizzi ta' appoġġ lill-annimali.

L-għan tal-Animal Welfare Fund Grant Support Scheme huwa li jitwettqu proġetti biex jitjieb il-benesseri tal-annimali; tippromovi aktar responsabbiltà tal-annimali u tqajjem kuxjenza dwar dawn ir-responsabbiltajiet tal-benesseri tal-annimali; tassisti fil-progress ta' prattika tajba fl-immaniġġjar tal-annimali, tipprovdi pjattaforma minn fejn tiżviluppa, kif ukoll trawwem koperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet u Direttorat għall-Ħarsien tal-Annimali, Promozzjoni u Servizzi (AWPSD) fi ħdan il-Ministeru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali.

Ser jissaħħaħ ukoll in-networking fejn jidħol il-ħarsien tal-annimali, il-kwalità fil-kura kif ukoll fuq is-servizzi ta' riabilitazzjoni fil-komunità biex tipprovdi faċilitajiet aħjar għall-annimali.

Il-Ministeru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali jistabbilixxi oqsma prijoritarji għall-finanzjament kull sena. Dawn l-oqsma ta' prijorità jiġu stabbiliti b'konsultazzjoni mal-Kunsill għall-Ħarsien tal-Annimali u jiġu rreklamati bħala parti mill-proċess tal-applikazzjoni.

L-oqsma ta' prijoritajiet għall-għotjiet fl-2020 li huma relatati mas-sitwazzjoni tal-COVID-19 huma: Titjib fis-Santwarji tal-Annimali u servizz ta' kenn li jinkludu refurbishment, faċilitajiet aħjar, provista ta' strutturi ġodda għall-akkomodazzjoni tal-annimali li jgħixu ma' pazjenti bil-COVID 19.

Se jkun hemm kontribuzzjoni għall-ispejjeż speċifiċi, bħal mediċini u ikel għaż-żamma tal-annimali fis-santwarji jew fix-xelters jekk is-sidien tal-annimali domestiċi jkunu l-isptar, u proġetti oħra li jiżguraw il-ħarsien tal-annimali matul il-COVID 19.

Il-Proġett ta' Konservazzjoni tal-Bużaqq

Kitba ta'
RAY CARUANA
Uffiċjal tal-Akkwakultura

Huwa fatt magħruf li minħabba diversi raġunijiet, il-popolazzjoni tal-Bużaqq fil-Gżejjer Maltin, partikolarment dik tal-Magħluq tal-baħar f'Wied il-Għajn, tinsab mhedda mill-estinzjoni.

Għaldaqstant, permezz tal-proġett ta' konservazzjoni msejjaħ Killifish Conservation Project, qed isir programm ta' tkattir fil-mafqas ta' San Luċjan bil-għan li l-popolazzjonijiet eżistenti tal-Bużaqq jibqgħu jeżistu u jżommu stabbli. L-imsieħba fil-proġett huma Nature Trust-FEE Malta (NTM), id-Direttorat tal-Akkwakultura fi ħdan il-Ministeru tal-Agrikultura, Sajd u Ħarsien tal-Annimali (MAFA) u l-Awtorità għall-Ambjent u r-Riżorsi (ERA) li taħtha jaqgħu s-siti tan-Natura 2000 u l-ispeċi protetti.

Il-ħsieb li jsir xi tip ta' intervent biex din l-ispeċi ta' ħuta żgħira li tgħix fl-ilma salmastru tiġi mkattra għal skopijiet ta' konservazzjoni kien ilu jberren f'moħħ id-diriġenti tan-NTM u d-Direttorat tal-Akkwakultura (dak iż-żmien magħruf bħala l-Malta Centre for Fisheries Sciences). Għaldaqstant fl-2009, bl-awtorizzazzjoni tal-ERA (dak iż-żmien il-Malta Environment and Planning Authority) kien ingħata bidu għall-proġett pilota fiċ-ċentru tal-akkwakultura ta' San Luċjan sabiex jiġi identifikat il-potenzjal ta' proġett ikbar fil-futur qarib. Għal dan il-għan ingħata permess biex jinqabad numru żgħir ta' Bużaqq mir-riżerva naturali tal-Għadira, peress li din kienet l-iktar popolazzjoni stabbli mill-erba' lokalitajiet li għad fadal f'Malta fejn jgħix il-Bużaqq. Dan l-ewwel grupp ta' Bużaqq beda jservi mhux biss bħala broodstock (ħut għar-riproduzzjoni) biex minnu jitnisslu l-frieħ, iżda wkoll bħala esebit edukattiv fiċ-ċentru ta' San Luċjan fejn kienu jżuruh numru kbir ta' studenti kull sena.

Akkwarju għat-tnissil tal-bużaqq

Petri dishes bil-bajd u l-frieħ tal-Bużaqq f'San Luċjan

Frieħ tal-Bużaqq

Wara s-suċċess li kellu l-proġett pilota, bdew isiru l-preparamenti sabiex f'Lulju tal-2016, bl-għajnuna tal-Bank of Valletta, tnieda uffiċjalment il-proġett ta' konservazzjoni li għandna llum imsejjaħ Killifish Conservation Project (KCP). Mal-popolazzjoni tal-Għadira żdiedet oħra, dik tal-Magħluq ta' Wied il-Għajn, li skont in-NTM u studji li kienu saru minn akkademiċi, kienet l-iktar waħda fil-periklu tal-estinzjoni. Minn dan is-sit ittieħdu għaxar

Bajd u frieħ tal-Bużaqq imfaqqsin f'San Luċjan

Par Bużaqq qed ibid

pari Bużaqq biex permezz tagħhom jibda x-xogħol ta' tkattir b'metodi xjentifiċi. Riżultat ta' dan, is-sena li għaddiet ġiet irrilaxxata fis-sit tal-Magħluq l-ewwel qatgħa ta' Bużaqq imkabbra mill-KCP bħala prova, wara li dawn kienu qattgħu żmien kemxejn twil f'gaġġa fil-post fejn setgħu jiġu osservati kuljum minn uffiċjal tal-akkwakultura qabel intelqu definittivament fis-sit.

Bħalissa, fis-sit Natura 2000 tal-Magħluq ta' Wied il-Għajn, qiegħed isir xogħol sabiex dan il-post ta' importanza ekoloġika jinżamm nadif u mmaniġġjat kif għandu jkun. Sar, u għadu qed isir, sajd awtorizzat mill-ERA sabiex jiġu kkontrollati n-numri ta' speċi ta' ħut invażivi li jikbru hemmhekk. Sar ukoll xogħol fejn il-papri domestiċi li kienu ntelqu minn xi individwi fil-passat tneħħew kważi għalkollox. Qed jiġu kkurati s-siġar u l-pjanti li hemm fis-sit kif ukoll twaħħlu kameras ta' sorveljanza sabiex il-post jiġi mħares aħjar minn vandaliżmu u ksur tal-liġi oħra.

Il-Magħluq ta' Wied il-Għajn

Tkellimna ħafna dwar il-popolazzjoni tal-Magħluq ta' Wied il-Għajn għaliex kif għidna bħalissa hija l-iktar waħda mhedda; biss il-proġett ta' konservazzjoni ma jiqafx hemm. Fiċ-Ċentru ta' San Luċjan qed jiġu miżmuma wkoll kampjuni mdaqqsa sew ta' Bużaqq minn siti oħra, bħall-Għadira, is-Salini u aktar 'il quddiem is-Simar. Dan qed isir sabiex il-proġett ikollu popolazzjonijiet magħrufa bħala maintenance stock li jkunu jistgħu jintużaw f'każ li jkun hemm bżonn. Dawn qed jinżammu f'vaski apposta bl-aktar mod naturali possibbli u separati minn xulxin biex ma jitħalltux flimkien ġenetikament.

Il-futur tal-Bużaqq, li issa ġie wkoll iddikjarat bħala l-ħuta Nazzjonali ta' pajjiżna, jibqa' wieħed inċert. Dan għaliex l-abitat tagħha hu rari f'Malta u l-pressjoni fuq dawn il-postijiet qiegħed dejjem jiżdied, kemm b'mod naturali kif ukoll minħabba xi azzjonijiet li jagħmel il-bniedem. L-isforzi li saru u li għadhom qegħdin isiru mill-Killifish Conservation Project, qed jgħinu ħafna biex din l-ispeċi ta' ħuta tant vulnerabbli tibqa' magħna u mal-ġenerazzjonijiet futuri.

Gaġġa esperimentali fil-Magħluq ta' Wied il-Għajn

Workbook għat-tfal dwar il-Bużaqq

Prattiċi Sostenibbli fl-Attività Agrikola

AgriConnect

Kitba ta'
NEIL TANTI
Manager AgriConnect

NATHALIE SPITERI D'AMATO
Uffiċjal Agrikolu Anzjan

Pjan tal-uċuħ

Il-Pjan tal-uċuħ iservi biex jgħin lill-bdiewa jiddiversifikaw l-uċuħ tar-raba' tagħhom skont x'qegħdin jippjanaw li jkabbru tul l-istaġuni differenti tas-sena.

It-tkabbir tal-istess uċuħ fl-istess għalqa gradwalment inaqqas l-ammont ta' ċerti nutrijenti li huma tant bżonjużi bħan-nitroġenu, il-potassju u l-fosfru fil-ħamrija. Sabiex ikollok prodotti ta' kwalità, huwa essenzjali li l-uċuħ jiġu pprovduti bl-aħjar kundizzjonijiet tal-ħamrija għall-iżvilupp tagħhom.

In-newba hi prattika li sservi ta' benefiċċju kemm għall-bidwi u kif ukoll għall-ambjent. Din tnaqqas il-ħtieġa għall-fertilizzanti u għall-pestiċidi. Permezz tal-kultivazzjoni ta' ċerti prodotti, ngħidu aħna l-qamħ, in-nitroġenu jiżdied fil-ħamrija permezz tan-noduli fl-għeruq. Il-kultivazzjoni tal-qamħ jgħin ukoll sabiex jillimita l-ammont ta' ħaxix ħażin li jista' jikber fl-għalqa. In-newba tgħin ukoll sabiex ittejjeb l-istruttura u tnaqqas l-erożjoni tal-ħamrija, iżżid il-materja organika, u tagħti prodotti aktar varjati u ta' kwalità.

Pjan tal-fertilizzant

Fil-ħamrija nsibu ammonti differenti ta' nutrijenti bżonjużi għat-tkabbir tal-uċuħ, fosthom in-nitrati, il-fosfru u l-potassa. In-nitrati huma forma naturali ta' nitroġenu fil-ħamrija li permezz ta' mikro-organiżmi fil-ħamrija, jagħmlu n-nitroġenu disponibbli għall-pjanti. Il-livelli ta' nitrati fil-ħamrija jvarjaw ħafna skont it-tip ta' ħamrija, il-kundizzjonijiet tal-klima, l-ilma tat-tisqija, l-uċuħ imkabbra u l-prattiċi ta' fertilizzazzjoni.

Madanakollu dawn in-nutrijenti mhux dejjem jinstabu f'ammonti adegwati skont il-bżonnijiet tal-prodott. Permezz ta' pjan tal-fertilizzant, il-bidwi jkun jista' jiddetermina liema nutrijenti huma bżonjużi fil-ħamrija sabiex il-prodotti mkabbra jkollhom l-ammonti neċessarji ta' nutrijenti tul il-kultivazzjoni tagħhom, minn meta jinżergħu sa ma dawn jiġu biex jinħasdu jew jinqalgħu.

Il-proċess li bih jiġi fformolat pjan tal-fertilizzant huwa wieħed sempliċi. L-ewwel jiġi analizzat kampjun tal-ħamrija, meħud minn kull għalqa reġistrata mill-bidwi. Dan hu bżonjuż biex jiġu determinati l-livelli ta' nitroġenu, potassa u fosfru ta' kull għalqa bħala pjan ta' tħejjija qabel ma ssir il-kultivazzjoni f'dik l-għalqa. Il-pjan ta' fertilizzazzjoni jsir skont it-tip ta' veġetazzjoni, in-nutrijenti preżenti fl-għalqa u l-ilma użat għat-tisqijja. Dawn l-ammonti huma mkejla skont il-linji gwida hekk kif inhuma ssuġġeriti permezz tal-limiti legali f'S.L. 549.66, ir-Regolamenti tal-Programm ta' Azzjoni dwar in-Nitrati.

AgriConnect jifformola pjanijiet ta' fertilizzanti u pjanijiet ta' uċuħ tar-raba' b'xejn meta bdiewa part-time, full-time u raħħala jutilizzaw il-pakkett ta' servizz offrut mingħajr ebda spiża. Il-bdiewa interessati huma mħeġġa biex jagħmlu kuntatt ma' AgriConnect fuq in-numru 21 80 49 81 / 21 80 49 84 sabiex ikollhom l-informazzjoni meħtiega ħalli b'hekk ikunu konformi mar-rekwiżiti tal-Cross Compliance.

Konferenza Diġitali Nazzjonali Għall-Jum Dinji tal-Annimali

Il-Ministru Refalo "Ejjew inkomplu naħdmu flimkien għall-benefiċċju tal-annimali kollha."

Ftit tal-ġimgħat ilu, il-Ministru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali Anton Refalo għamel l-ewwel Konferenza Diġitali Nazzjonali biex jiġi ċċelebrat il-Jum Dinji tal-Annimali.

L-għan tal-Jum Dinji tal-Annimali huwa li jgħolli l-istatus tal-annimali sabiex jitjiebu l-istandards tal-ħarsien tagħhom madwar id-dinja kollha.

Għal din il-konferenza ġew mistiedna NGO's u volontiera li jaħdmu mal-annimali, il-Kunsilli Lokali, il-Kunsill għall-Ħarsien tal-Annimali kif ukoll il-Kummissarju tal-Annimali s-Sur Denis Montebello.

Matul l-ewwel tmien xhur ta' din is-sena kien hemm mal-erbat elef telefonata fuq in-numru 1717 u għal kull telefonata ntbagħtet ambulanza. Dawn is-sejħiet irriżultaw f'518-il kelb li ġew salvati, kif ukoll madwar 1,400 qattus. Il-Ministru Refalo rringrazzja lit-tim kollu tal-Animal Welfare għax-xogħol iebes li jagħmlu b'dedikazzjoni kbira, kif ukoll lill-NGOs u lill-voluntiera kollha li jgħinu biex l-annimali jsibu home ma' familji li jkunu verament iħobbuhom u jkunu dedikati għalihom.

Il-Ministru Refalo enfasizza kemm kulħadd għandu rwol importanti fil-kisba għall-għarfien billi nqajmu aktar kuxjenza dwar kwistjonijiet għall-ħarsien tal-annimali, noffrulhom spazju fil-komunità tagħna bi kwalità ta' ħajja kif mistħoqq. Il-Ministru Refalo rrikonoxxa l-kontribut tal-Kunsill għall-Ħarsien tal-Annimali bil-kontribuzzjonijiet tagħhom.

Permezz ta' diversi programmi ta' finanzjament offruti lill-NGOs, il-Ministeru għall-Agrikoltura, Sajd u Drittijiet tal-Annimali provda 'l fuq minn €200,000 f'assistenza fl-2019, filwaqt li l-Kunsilli Lokali li kkwalifikaw għall-iskema LC Care se jiġu pprovduti 'l fuq minn €170,000 hekk kif jitlestew il-proġetti tal-2019. Il-konkorrenza fl-2020 kienet akbar u l-Ministru assigura li se jkompli jwettaq.

Waqt il-konferenza, il-Ministru Refalo qal li din kienet opportunità biex nisimgħu dwar proġetti relatati mal-ħarsien tal-annimali li nkisbu b'suċċess. Huwa semma l-kollaborazzjoni bejn il-Gvern u l-komunitajiet lokali u rringrazzja lil dawk li kienu involuti direttament fil-kura tal-annimali.

Il-Girlanda

Artiklu għat-tfal

MARIA MICALLEF
Uffiċjal Agrikolu Anzjan

Il-girlanda ta' mal-bibien
Ħafna mill-Ewropej tal-Lvant qabel ġie Kristu kienu jwaħħlu mal-bibien girlanda magħmula mill-ħsad sabiex jipproteġu lin-nies ta' ġewwa d-dar u sabiex iġġibilhom ir-risq fil-ħsad tas-sena li jmiss. Fis-seklu sittax, speċjalment il-Ġermaniżi, kienu jużaw siġra li tħaddar is-sena kollha bħala siġra tal-Milied għaliex kienet komuni f'dawk l-inħawi. Dawn kienu jagħtuha forma triangulari sabiex tidher isbaħ. L-eċċess tal-friegħi kien jiġi użat fil-girlanda tal-Milied illi titwaħħal mal-bieb. Illum din l-użanza tal-girlanda mal-bibien baqgħet, b'differenza illi l-girlanda tfakkarna fir-rebħa ta' Kristu fuq il-mewt u li huwa bla bidu u bla tmiem.

Ħafna tfal jippreparaw il-girlanda fl-ewwel Ħadd tal-Avvent flimkien mal-parroċċa sabiex jgħoddu flimkien mal-Knisja l-wasla ta' Ġesù Bambin. Hija wkoll użanza Maltija illi din tiġi mbierka mill-qassis tal-parroċċa. Hawn taħt insibu ftit ideat ta' kif tistgħu tagħmlu l-girlanda tagħkom sabiex iddendluha wara l-bieb jew iżżidulha x-xemgħat u toħolqu l-girlanda tal-avvent.

Krafts – girlanda tal-karti

Għandna bżonn:

- Kartonċina jew platt tal-karti;
- Kolla;
- Lapes bil-gomma;
- Ħafna karti tat-tajr ħodor maqtugħin kwadri;
- Pinzell;
- Pom poms ħomor jew tistgħu tagħmluhom intom bil-karti tat-tajr ħomor;
- Spaga jew żigarella;
- Imqass.

Metodu:

L-ewwel pass: Pinġi forma tonda fuq il-kartonċina u aqta' bl-imqass. Erġa' pinġi ċirku iżgħar fin-nofs u aqtgħu wkoll sabiex ikollok forma tonda b'toqba tonda fin-nofs. Jekk qed tuża platt kemm taqta' ċirku tond fin-nofs tal-platt sabiex ukoll tispiċċa b'ċirku tond b'toqba tonda fin-nofs.

It-tieni pass: Itfa' ftit kolla bil-pinzell fuq biċċa mill-kartonċina.

It-tielet pass: Uża l-gomma tal-lapes sabiex tagħti l-forma lill-karta tat-tajr il-ħadra kif muri.

Ir-raba' pass: Itfa' fuq il-kolla l-biċċiet tat-tajr illi tajt forma u ppressa u erġa' tihom il-forma bil-gomma tal-lapes stess.

Il-ħames pass: Ibqa' sejjer/sejra hekk sakemm timla ċ-ċirku kollu.

Is-sitt pass: Waħħal il-pom poms ħomor fejn tixtieq u orbot iż-żigarella jew l-ispaga ma' fuq sabiex tkun tista' ddendilha.

Filmat ta' YouTube kif tagħmel girlanda b'modi differenti

Nużaw il-boċċi tal-Milied għall-girlanda https://www.youtube.com/watch?v=uRvC3xQBaeA

Nużaw it-tinsel għall-girlanda https://www.youtube.com/watch?v=5stWHkSZ2Ao

REĠISTRU NAZZJONALI TA' PRODOTTI AGRIKALIMENTARI TRADIZZJONALI TA' MALTA U GĦAWDEX

Qagħaq tal-Għasel

L-għaġina li tintuża għall-qagħaq tal-għasel issir minn taħlita ta' frak tal-biskuttelli, ġeneralment li ma jkunux inbiegħu, jew inkella taħlita ta' dqiq, marġerina u bajd, minn nuħħala, smid (semolina) u ilma. Għall-preparazzjoni tal-mili jitgħalla l-ilma u jiġu miżjuda t-treacle, iz-zokkor, it-taċċi tal-qronfol, il-kokotina, il-kannella, il-ħwawar imħallta u l-qxur tal-klementina maħkukin. Dawn jitħalltu kollha f'daqqa u wara jiġi miżjud is-smid u jitħalla fuq in-nar sakemm jilħqu konsistenza magħquda. La darba l-mili jkun lest u jiksaħ, l-għaġina tinfetaħ u titqatta' f'għamla ta' rettangoli fejn wara jitpoġġa l-mili fuqhom. Dawn jiġu mrembla f'għamla ta' ċrieki u jinħmew fil-forn.

Sidra tad-Dundjan bil-Patata l-Forn

Għall-preparazzjoni tad-dundjan, il-laħam taċ-ċanga jiġi kkapuljat u wara mħallat mal-bacon, mat-tursin, mal-origano, mal-bżar u mal-melħ. Din it-taħlita titpoġġa fuq is-sidra tad-dundjan miftuħa. Fin-nofs jitpoġġa l-bajd iebes b'karrotta mdaħħla f'nofshom. Il-bajd flimkien mat-taħlita jitremblu sabiex jifformaw romblu u tintuża bajda biex tgħaqqad. Is-sidra tad-dundjan tiddawwar mat-taħlita fejn wara tiddaħħal ġol-katusa sabiex tiddaħħal ġo xibka.

Għall-preparazzjoni tad-dixx l-ewwel jitqatta' l-basal fi flieli u jitpoġġa fil-qiegħ. Wara jiġu miżjuda l-piżelli, il-karrotti, it-tursin, is-sidra tad-dundjan, it-tewm, l-origano, il-melħ u l-bżar. Fil-wiċċ tiġi miżjuda l-patata bi ftit bużbież, ilma u żejt taż-żebbuġa fuqha. Dan id-dixx jinħema fil-forn f'temperatura moderata għal madwar disgħin minuta sakemm isir il-laħam u sakemm il-patata tieħu lewn ħamrani.

MINISTERU GĦALL-AGRIKOLTURA
SAJD, U DRITTIJIET TAL-ANNIMALI